

EU og Internationalt
Den 4. december 2019
MFVM 963

Samlenotat
Rådsmøde (miljø) den 19. december 2019

1. Rådskonklusioner om forberedelse af FN's Biodiversitetskonventionens globale ramme for biodiversitet efter 2030
– *Vedtagelse af rådskonklusioner*
KOM-dokument foreligger ikke side 2
2. Fremtidens miljø- og klimapolitik i EU
– *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke side 8

NOTAT OM RÅDSMØDE (MILJØ)

Den 19. december 2019

1. Rådskonklusioner om forberedelse af FN's Biodiversitetskonventionens globale ramme for biodiversitet efter 2020 KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Formandskabet har fremlagt forslag til rådskonklusioner om forberedelse af FN's Biodiversitetskonventionens globale ramme for biodiversitet efter 2020. Rådskonklusionerne har til formål at fastlægge den overordnede ramme for EU's arbejde med biodiversitet globalt frem mod FN's Biodiversitetskonventionens 15. partsmøde (COP15) i Kunming, Kina i efteråret 2020, hvor nye globale naturmål ventes vedtaget. Rådskonklusionerne fremhæver forbindelsen mellem relevante EU-politikker, den kommende EU-biodiversitetsstrategi og de kommende forhandlinger frem mod COP15. Samtidig fremhæves behovet for øgede ambitioner og handling i forhold til beskyttelse, genopretning og bæredygtig brug af natur og biodiversitet. Det forventes, at Rådet forud for COP15 vil vedtage separate konklusioner for EU's overordnede forhandlingslinje for EU's deltagelse i selve partsmødet. Rådskonklusionerne har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Rådskonklusionerne har ikke i sig selv konsekvenser for beskyttelsesniveauet. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 19. december 2019 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

Baggrund

Formandskabet har fremlagt forslag til rådskonklusioner om forberedelse af FN's Biodiversitetskonventionens globale ramme for biodiversitet efter 2020.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 19. december 2019 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

Formål og indhold

FN's Biodiversitetskonvention (UNCBD) udgør rammen om det globale biodiversitetssamarbejde, som blev vedtaget på FN's Verdenstopmøde om miljø og udvikling i 1992, sammen med Klimakonventionen (UNFCCC) og Ørkenkonventionen (UNCCD). Biodiversitetskonventionen er ratificeret af alle verdens lande med undtagelse af USA. Konventionen har tre overordnede formål:

- 1) bevarelse af biodiversiteten,
- 2) bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten,
- 3) fair udbyttedeling i forbindelse med udnyttelsen af biodiversiteten.

I 2010 vedtog parterne en plan med vision, mission og fem strategiske målsætninger, der samlet skal standse tabet af biodiversitet i 2020. De strategiske målsætninger omhandler

- 1) at forbedre naturens tilstand globalt,
- 2) reducere de direkte drivkræfter bag tabet af natur og biodiversitet,
- 3) adressere de underliggende årsager bag drivkræfterne,
- 4) forbedre adgangen til fordele og udbytte fra naturen samt
- 5) forbedre implementeringen ved hjælp af inddragelse, videndeling og kapacitetsopbygning.

Til at konkretisere de strategiske målsætninger vedtog partnerne samtidig 20 mere konkrete mål. Målene, kaldes i daglig tale Aichi-målene.

Hovedparten af de globale målsætninger, herunder Aichi-målene forventes ikke at blive nået inden 2020. På FN's biodiversitetskonventionens 14. partskonference (COP14) i efteråret 2018 vedtog parterne derfor proces og tidsplan for udvikling af en ny strategisk plan og nye globale biodiversitetsmål (post-2020) frem mod den 15. partskonference (COP15) i Kunming, Kina i efteråret 2020. Der er planlagt et antal globale temamøder og konsultationer som særlig forberedelse frem mod COP15, hvor de nye mål og den nye strategiske plan forventes vedtaget.

Rådskonklusionerne har til formål at fastlægge den overordnede ramme for EU's arbejde med biodiversitet globalt frem mod COP15 i Kunming, Kina i efteråret 2020. Forud for COP15 forventes Rådet at vedtage separate konklusioner for den overordnede forhandlingslinje for EU's deltagelse til selve partskonferencen.

Udkastet til konklusionerne henviser til rapporten fra FN's naturpanel (IPBES) fra 2019 om naturens tilstand globalt som advarer om, at naturen på verdensplan er i en tilbagegang, som ikke er set tidligere, samt at tabet af arter er stigende. Dette medfører stigende negativ indflydelse på det udbytte, som kommer fra naturen samt for menneskers livsvilkår på kloden.

Rådskonklusionerne henviser til den Nye Strategiske Dagsorden for 2019-2024 vedtaget af Det Europæiske Råd den 20. juni 2019. Den Nye Strategiske Dagsorden fremhæver behovet for at opbygge et klimaneutralt, grønt, fair og socialt Europa og fremhæver sammenhængen til vedtagne og kommende rådskonklusioner om cirkulær økonomi, det 8. miljøhandlingsprogram, forberedelserne til det kommende partsmøde under FN's Klimakonvention, bioøkonomi, indsats for beskyttelse af verdens skove samt oceaner og have.

Samtidig bekræftes i konklusionerne, at EU og dets medlemsstater fortsat arbejder for implementeringen af Biodiversitetskonventionen og dens to protokoller, Cartagena-protokollen om biosikkerhed, inklusiv dens Nagoya-Kuala Lumpur-tillægsprotokol samt Nagoya-protokollen om adgang til og fair og ligelig udbyttedeling af genetiske ressourcer.

Konklusionerne byder den nye kommissionsformands hensigt om at fremlægge en Europæisk Grøn Aftale, herunder en biodiversitetsstrategi, velkommen.

Rådskonklusionerne understreger behovet for styrket global handling mod menneskeskabt tab af natur og biodiversitet samt klimaforandringernes særlige betydning, som fremhævet i rapporten fra FN's Naturpanel (IPBES) om Naturens tilstand samt rapporterne fra FN's Klimapanel (IPPC). Særligt fremhæves bekymringen over de vidtrækkende konsekvenser af afskovning og skovforringelse samt de alvorlige konsekvenser af uformindsket klimaforandring og deraf havforsuring for kystnære samfund og den marint baserede økonomi.

Rådskonklusionerne understreger behovet for at EU og dets medlemsstater øger ambitionerne i kampen mod tab af biodiversitet og arbejder for vedtagelse af en ny, ambitiøs og realistisk ramme for biodiversitetskonventionens arbejde efter 2020. I den forbindelse understreges behovet for forandringer af samfundet for at nå konventionens 2050 vision "om et liv i harmoni med naturen", og behovet for samarbejde og synergi mellem biodiversitetskonventionen og andre relevante internationale aftaler og organisationer samt FN's Verdensmål, fremhæves. I forlængelse heraf udtrykkes bekymring over, at udviklingen ifølge den globale Verdensmålsrapport fra 2019 går tilbage i forhold til at nå Verdensmålene for "Livet på land" og "Livet under vand". Dette er en trussel i forhold til at nå flere andre af Verdensmålene. Endelig fremhæves behovet for at bekæmpe kriminalitet ift. til vilde dyr, for eksempel ulovlig handel og krybskytteri, samt forbindelsen mellem biodiversitet og velfungerende økosystemer og menneskerettigheder.

Rådskonklusionerne opfordrer EU og dets medlemsstater til at adressere de bagvedliggende og menneskeskabte årsager til tabet af biodiversitet ved at sætte ambitiøse, realistiske og målbare målsætninger og mål. I den forbindelse opfordres Kommissionen til at udvikle en ambitiøs biodiversitetsstrategi, som både adresserer årsager til tabet af biodiversitet og sætter mål for bevarelse af arter og deres levesteder. Samtidig opfordres EU og dets medlemsstater til at integrere biodiversitetshensyn i alle relevante europæiske, nationale og globale politikker. I den forbindelse fremhæves behovet for sektorintegration af biodiversitetshensyn i den

nye flerårige finansielle ramme for EU 2021-2027, den nye fælles landbrugspolitik og kommende politikker som det 8. miljøhandlingsprogram, handlingsplan for cirkulær økonomi mfl.

Rådskonklusionerne understreger behovet for, at EU og dets medlemsstater udvikler og tilpasser deres nationale biodiversitetsstrategier og handleplaner i forhold til den kommende ramme for biodiversitetskonventionens arbejde efter 2020. Rådskonklusionerne understreger endvidere behovet for øget tilslutning blandt EU og dets medlemsstater for at bremse tabet af biodiversitet og beskytte og genoprette natur både indenfor og uden for beskyttede områder og at arbejde for bæredygtig udnyttelse af jordbunden, skove, have og andre naturressourcer.

Endvidere fremhæves sammenhængen mellem miljømæssige, sociale, kulturelle og økonomiske udfordringer, samt at naturbaserede løsninger kan spille en væsentlig rolle i at løse globale udfordringer som blandt andet tab i biodiversitet, vandmangel og bekæmpelse af og tilpasning til klimaforandringer. I den forbindelse understreges behovet for at prioritere naturbaserede løsninger i forbindelse med udvikling af EU-klimapolitikker i overensstemmelse med Paris-aftalen.

Behovet for at indarbejde omkostninger og bidrag fra biodiversitet gennem virksomheders værdikæder og i nationale regnskaber fremhæves med henblik på at fremme en overgang til en økonomi som har en positiv virkning på naturen og for at mobilisere den private sektor til at bidrage til naturbeskyttelse. Samtidig understreges også behovet for at sikre bæredygtigt forbrug og produktion og markant at reducere EU's økologiske aftryk på alle niveauer. Dernæst understreges behovet for at øge effektiviteten og udnyttelsen af ressourcer til konventionens arbejde, behovet for finansiering fra alle relevante kilder samt behovet for fortsat støtte til den globale miljøfacilitet (GEF) og dens fortsatte betydning for konventionens arbejde efter 2020.

Ligeledes understreges den fortsatte opbakning til at blive enige om en ambitiøs, internationalt juridisk bindende aftale under FN's Havretskonventionen om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af marin biodiversitet uden for national jurisdiktion (BBNJ) sammen med behovet for effektiv implementering af allerede eksisterende forpligtelser og processer i relation til marin og kystnær biodiversitet.

Endelig fokuseres på, at EU og dets medlemsstater tilslutter sig følgende kerneelementer, at:

- Vise et godt eksempel og bidrage væsentligt til vedtagelsen af en ambitiøs og realistisk ramme for det globale biodiversitetsarbejde efter 2020. En ramme som markant vil bidrage til at bremse tabet og genoprette biodiversiteten samt skabe forbedret synergi mellem nye EU-politikker og biodiversitet, for eksempel gennem ny EU fælles landbrugspolitik
- Sikre en klar forbindelse mellem biodiversitetskonventionens 2050 vision, den forventede 2030 mission og de mulige overordnede målsætninger, milepæle og mål samt forbedre de nationale biodiversitetsstrategier og handleplaner som hovedinstrumentet til implementering og sektorintegration af biodiversitets-hensyn
- Forbedre opfølgningen på konventionens implementering og parternes tilsagn og forpligtelser samt øge indsatsen og bidrage til vedtagelsen af konkrete, målbare mål for effektivt at imødegå årsagerne til tab af biodiversitet, som beskrevet i IPBES' rapport om naturens globale tilstand
- Samarbejde med alle parter og interessenter, særligt oprindelige folk og lokalsamfund, kvinder, unge, videnskabelige miljøer og erhvervslivet for at opnå et succesfuldt resultat af COP15
- Fremme indsats for at bremse tilbagegangen for bestøvere samt øge antallet og effekten af beskyttede områder, herunder arbejde for sammenhængende økosystemer
- Bevare og bæredygtigt udnytte biodiversitet og dets komponenter for fair og ligelig udbyttedeling fra brug af genetiske ressourcer gennem passende adgang til de genetiske ressourcer i overensstemmelse med konventionen og dens protokoller
- Øge forskning og innovation inden for natur og biodiversitet, herunder til naturgenopretning samt fortsat at fremme indsats mod ikke-hjemmehørende invasive arter i Europa og globalt
- Øge anvendelsen af naturbaserede løsninger, som fremmer naturbeskyttelse, naturgenopretning og bæredygtigt brug for at imødegå globale udfordringer, som for eksempel tab af biodiversitet, klimaforandring, fødevarer- og drikkevandssikkerhed og fattigdomsbekæmpelse

- Forbedre og øge indsatsen frem mod en ressourceeffektiv, sikker, cirkulær og klimaneutral økonomi, som beskytter og genopretter biodiversitet og økosystemydelser
- Styrke og øge indsatsen for sektorintegration af biodiversitet og arbejde for at fjerne subsidier og regler, som er skadelige for biodiversitet
- Indarbejde værdien af og undgå negativ indflydelse på biodiversitet gennem hele værdikæden fra produktion til forbrug
- Gøre biodiversitetsindsatsen mere ressourceeffektiv og øge bidragene fra alle kilder samt sikre at national og international finansiering er i overensstemmelse med den kommende ramme for biodiversitet efter 2020
- Sikre EU udenrigs- og handelspolitik er i overensstemmelse med EU's forpligtelser inden for biodiversitet
- Arbejde med den private sektor for at øge private investeringer i biodiversitet på linie med konventionens formål samt opfordre den private sektor til at forpligte sig i forhold til 'Sharm-el Sheikh til Kunming handlingsdagsordenen for natur og mennesker'
- Fremsætte frivillige individuelle og/eller fælles EU bidrag på FN's 75. generalforsamling i 2020 eller på COP15 for at imødegå årsagerne til tab af biodiversitet med henblik på at bidrage til en virksomhedsfuld og succesrig ramme for biodiversitet efter 2020.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Miljøudvalg har den 3. december 2019 udarbejdet et udkast til en resolution om biodiversitet frem mod COP 15 i 2020 parallelt til Rådets konklusioner. Det forventes at resolutionen kommer til afstemning på Europa-Parlamentets plenarforsamling i januar 2020. I udkastet fremhæves, at den kommende COP15-konference om biodiversitet bør være den biologiske mangfoldigheds aftale svarende til Paris-aftalen om klimaændringer, og det understreges, at EU skal gå foran. I den sammenhæng opfordres der til retligt bindende mål på globalt plan og på EU-plan for at øge ambitionen og for at sikre, at den globale indsats for biodiversitet bliver effektiv. Konkret ønskes, at 30% af naturområderne skal bevares i 2030, og at 30% af de forringede økosystemer skal gendannes.

Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

Gældende dansk ret

EU og alle dens 28 medlemsstater er parter i konventionen om den biologiske mangfoldighed (FN's Biodiversitetskonvention), der trådte i kraft den 29. december 1993, og som er implementeret i EU's Biodiversitetsstrategi for 2020.

Cartagena-protokollen er gennemført i EU ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1946/2003 af 15. juli 2003 om grænseoverskridende overførsler af genetisk modificerede organismer. I Danmark er der fastsat foranstaltninger i relation til forordningen i bekendtgørelse nr. 34 af 19. januar 2012 om grænseoverskridende overførsel af genetisk modificerede organismer (Cartagena-protokollen om biosikkerhed) og om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer.

Nagoya-protokollen er gennemført i EU ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 511/2014 af 16. april 2014 om de overholdelsesforanstaltninger fra Nagoyaprotokollen om adgang til genetiske ressourcer samt rimelig og retfærdig deling af de fordele, der opstår ved udnyttelsen af disse ressourcer. I Danmark trådte bekendtgørelse om ansvarlig myndighed for administration af lov om udbyttedeling ved anvendelse af genetiske ressourcer og straf for overtrædelse af EU-forordningen, i kraft den 15. juli 2017.

Konsekvenser

Rådskonklusionerne har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Rådskonklusionerne påvirker ikke i sig selv beskyttelsesniveauet i Danmark.

Høring

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget.

Verdensnaturfonden (WWF) ser gerne, at EU sætter sig i førersædet i de globale biodiversitetsforhandlinger og savner, at rådskonklusionerne indeholder oplæg til mere specifikke mål for at stoppe tabet af biodiversitet. WWF fremhæver forslag til mål frem mod 2030, blandt andet: Intet tab af naturlige habitater og ingen udryddelse af arter som følge af menneskelig påvirkning – herunder mål om udpegelse af mindst 30% beskyttede områder på land i havet globalt.; halvering af det negative ”fodafttryk” som følge af produktion og forbrug – herunder bl.a. at mindst halvdelen af verdens landbrugsarealer drives bæredygtigt. WWF fremhæver, at man bør arbejde for en juridisk bindende global aftale for perioden efter 2020 med et klart slutpunkt for målopfyldelse i 2030. Aftalen bør i WWF’s optik indeholde en *review*-mekanisme, som man kender fra Paris-aftalen baseret på landerapporter om implementering. Mål og midler skal være baseret på videnskabeligt grundlag. WWF fremhæver i den forbindelse, man ikke mener, at der er mangel på gode indikatorer og kortlægningsmekanismer, bl.a. IUCN’s rødliste over truede arter, men snarere at man mangler data (baseret på løbende monitorering) fra landene med præcise oplysninger om bevaringsstatus for arter og naturtyper m.v. Endelige fremhæver WWF, at man i rådskonklusionerne savner en tydelig reference til EU’s rolle som bistandsyder til udviklingslande med høj biodiversitet.

Danmarks Naturfredningsforening understreger, at man savner en klar og ambitiøs tilgang med konkrete bindende mål, ikke mindste i forhold behovet for udbredelsen af arealbaseret beskyttelse, men også om krav til naturtypernes kvalitet (hvilket tilstand skal disse være i og hvornår). Endvidere mener man, at rådskonklusionerne i højere grad bør beskrive værdien af biodiversitet. Endelig efterlystes en klar definition af, hvad der menes med begrebet naturbaserede løsninger, og hvordan det adskiller sig fra økosystembaserede løsninger.

92-gruppen fremhæver det overordnet positive i at vedtage rådskonklusioner på nuværende tidspunkt med henblik på at holde spørgsmålet om biodiversitet højt på den politiske dagsorden. Man savner dog et klarere bud på konkrete løsninger. Tværgående sektorintegration af biodiversitet understreges som helt afgørende, særligt landbrugets rolle fremhæves af 92-gruppen. 92-gruppen fremhæver desuden væsentligheden af handelsaftalers rolle i forhold til at fremme biodiversitet. I den forbindelse understreges vigtigheden af at tackle en række af de bagvedliggende årsager til tabet af biodiversitet ved produktion og forbrug. 92-gruppen påpeger behovet for, at en ny global ramme for biodiversitet bør indeholde klarere indikatorer og en rapporteringsforpligtelse. I forhold til finansiering påpeger 92-gruppen at frivillige bidrag og bidrag fra den private sektor ikke må erstatte behovet for øgede faste statslige bidrag. Endelig fremhæver 92-gruppen det generelt positive i at samtænke klima- og biodiversitetshensyn, men understreger også behov for opmærksomhed på, at visse tiltage på klimaområdet har en negativ effekt for biodiversiteten.

Landbrug & Fødevarer fremhæver behovet for at inddrage civilsamfundet og landbrugsektoren i udviklingen af målsætninger og virkemidler.

Generelle forventninger til andres landes holdninger

Det forventes, at der blandt medlemsstaterne er bred opbakning til rådskonklusionerne. Der er ønske fra nogle medlemsstater om at fremhæve visse tiltag, såsom indsats for vådområder, konkrete forslag til omfanget af beskyttede områder samt naturbaserede løsninger. Der er blandt medlemsstaterne bred opbakning til, at der indgår reference til verdensmålene for bæredygtig udvikling og andre relevante aftaler inden for miljø og klima.

For så vidt angår referencer til Cartagena- og Nagoya-protokollen, er der generel støtte til rådskonklusionerne.

Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter generelt udkastet til rådskonklusioner.

Regeringen finder, at der er brug for akut global handling for at stoppe tilbagegangen i biodiversiteten, såvel til lands som til havs. Regeringen anerkender behovet for at adressere årsagerne til tilbagegangen for natur og biodiversitet, ikke mindst i forhold til afskovning og det generelle pres på havene, herunder i forbindelse med klimaforandringerne forsurening af havene.

Regeringen finder endvidere, at der er behov for at styrke implementeringen af FN's Biodiversitetskonvention. I den forbindelse er regeringen enig i, at FN's Verdensmål, FN's Miljøhandlingsprogram, cirkulær økonomi og klimaindsatsen kan bidrage til implementeringen af Biodiversitetskonventionens globale naturmål også efter 2020.

Regeringen støtter, at EU udviser globalt lederskab på frem mod og under COP15 i Kina i efteråret 2020 for at fremme en vedtagelse af en ambitiøs aftale om nye globale naturmål.

Regeringen støtter en stærk opfordring til parterne om at ratificere og implementere Nagoya-protokollen og et fortsat internationalt samarbejde i det omfang, at der er områder, som er essentielle for at implementere protokollen, da Nagoya-protokollen er et instrument, der understøtter mobilisering af finansielle ressourcer til udviklingslandene. Regeringen støtter desuden en effektiv implementering af Cartagena-protokollen og særligt arbejdet med de mulige risici for biodiversitet i forbindelse med bioteknologier.

Regeringen støtter i øvrigt Rådets prioriteter, herunder:

- at vedtage en ambitiøs og realistisk global biodiversitetsramme efter 2020
- arbejde for at post 2020-rammen indeholder målbare mål og indikatorer med særligt fokus på at anvende allerede eksisterende og anerkendte indikatorer
- at arbejde for at sikre en klar forbindelse mellem 2050-visionen, 2030-missionen og tilhørende målsætninger, mål og milepæle, som bygger videre på de eksisterende Aichi-mål og erfaringerne med implementeringen heraf
- at arbejde for et eller få overordnede, målbare indikatorer, som kan tjene til kommunikation af status for verdens natur og implementeringen af post 2020-rammen
- at styrke de nationale handlingsplaners (NBSAPs) rolle som det vigtigste instrument til at forbedre implementering af konventionen herunder sektorintegration af biodiversitetshensyn
- at civilsamfundet i bred forstand – herunder særligt oprindelige folk og lokalsamfund, virksomheder og unge, inddrages i udviklingen af rammen for biodiversitet efter 2020
- at integrere biodiversitet i alle relevante EU-politikker hvor det er relevant, for eksempel den fælles landbrugspolitik
- at øge arealet af beskyttede områder i EU, som har et beskyttelsesværdigt naturindhold, at øge andre arealbaserede forvaltningsindsatser i EU og forbedre forvaltningen heraf samt at øge andelen af sammenhængende økosystemer og fremme naturgenopretning
- at øge anvendelsen og implementeringen af naturbaserede løsninger for at imødegå globale udfordringer for bæredygtig udvikling ved blandt andet at understøtte beskyttelse, genopretning og bæredygtig brug af biodiversitet
- at styrke integrationen af biodiversitet i alle sektorer og at styrke arbejdet med at fjerne subsidier, der er skadelige for biodiversitet
- at indarbejde værdien af biodiversitet og undgå negative påvirkninger på biodiversitet gennem hele værdikæden, herunder i produktion, handel og forbrug
- at arbejde sammen med den private sektor for at mobilisere og øge private investeringer for biodiversitet i tråd med post2020-målsætningerne, for at tilskynde til integration af biodiversitetshensyn i deres aktiviteter samt for at tilskynde til fremsættelse af frivillige bidrag

- at alle parter frivilligt fremsætter individuelle og/eller fælles EU bidrag i forbindelse med FN's Generalforsamlings 75. samling i september 2020 eller ved COP 15 for at bidrage en ambitiøs global biodiversitetsramme efter 2020

Derudover støtter regeringen, at:

- Kommissionen uden forsinkelse vedtager en ambitiøs, realistisk og sammenhængende EU-strategi for biodiversitet i 2030 som et centralt element i den europæiske grønne aftale
- de nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (NBSAPs) opdateres efter COP15 for at bidrage til implementering og gennemførelse af biodiversitetsrammen efter 2020.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Fremtidens miljø- og klimapolitik i EU KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Formandskabet har planlagt en diskussion om fremtidens miljø- og klimapolitik i EU på rådsmødet(miljø) den 19. december 2019. Diskussionen forventes at tage udgangspunkt i den nye Kommissions europæiske grønne aftale (European Green Deal), der forventes offentliggjort i midten af december 2019, samt i det 8. miljøhandlingsprogram, der indtil videre forventes offentliggjort i begyndelsen af 2020. Drøftelserne om den fremtidige miljø- og klimapolitik i EU har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser eller konsekvenser for beskæftigelsen, arbejdsmarkedet, ligestilling, miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse.

Baggrund

Formandskabet har i forventning om den nye Kommissions europæiske grønne aftale (European Green Deal) planlagt en diskussion om fremtidens miljø- og klimapolitik i EU.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet(miljø) den 19. december 2019 med henblik udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Det Europæiske Råd vedtog den 20. juni 2019 den strategiske dagsorden for Europa. En af de fire hovedprioriteter er opbygningen af et klimaneutralt, grønt, retfærdigt og socialt Europa, som blandt andet betyder, at EU skal være en global leder i en grøn økonomi, arbejde for at forbedre miljøet i vores byer og landområder, forbedre kvaliteten af vores luft og vand og fremme bæredygtigt landbrug. Desuden skal EU's politikker være i overensstemmelse med Parisaftalen, og EU skal føre an i bestræbelserne på at bekæmpe tabet af biodiversitet og bevare økosystemerne, herunder havene.

Den nye Kommission er tiltrådt den 1. december 2019. Forud herfor har Kommissionens formand fremsendt tiltrædelsesbreve til de enkelte kommissærer. I brevene fremgår en række miljø- og klimapolitiske opgaver, herunder at Kommissionen vil fremlægge en europæisk grøn aftale og en EU-klimalov indenfor 100 dage af dens tiltrædelse samt en række miljø- og klimapolitiske initiativer.

Rådet har endvidere den 4. oktober 2019 vedtaget rådskonklusioner om et kommende 8. miljøhandlingsprogram. Rådskonklusionerne beskriver Rådets forventninger og ønsker til et kommende 8. miljøhandlingsprogram.

I det følgende gennemgås forventninger til Kommissionens oplæg til miljø- og klimapolitik, herunder med udgangspunkt i forventningerne til European Green Deal og 8. miljøhandlingsprogram.

En europæisk grøn aftale

Den nye formand for Kommissionen har beskrevet en europæisk grøn aftale, der lægger en ambitiøs linje for EU's miljø- og klimapolitik for den nye Kommissions arbejdsprogram, og som vil være en af den nye Kommissions vigtigste prioriteter. Kommissionen forventes at offentliggøre en meddelelse om en europæisk grøn aftale allerede den 11. december 2019.

Kommissionens formand Von der Leyen har i sit tiltrædelsesbrev til kommende førsteformand Frans Timmermans beskrevet de overordnede prioriteter i en europæisk grøn aftale. EU's reduktionsmål for 2030 skal øges til 50-55 % i forhold til 1990 i stedet for det nuværende mål på mindst 40 % reduktion på en ansvarlig måde, der sikrer ens og lige konkurrencebetingelser og øger konkurrenceevnen. Ambitiøse klimamål for 2030 og 2050 skal understøtte EU's arbejde i internationale forhandlinger med at øge de andre store udlederes ambitioner. Timmermans har fået til opgave at lede arbejdet med den europæiske grønne aftale og sikre koordination på tværs af alle relevante sektorer, udvikling af ny teknologi og tiltrækning af investeringer.

Desuden skal Europa gå foran for at beskytte den biologiske mangfoldighed, og det skal med en biodiversitetsstrategi for 2030 sikres, at biodiversitet mainstreames på tværs af politikområder. Der skal også fokuseres på den nye Kommissions nul-udledningsambition, som skal se bredt på luft-, vand- og støjforurening fra forskellige kilder. Den europæiske grønne aftale vil også indeholde initiativer om CO₂-udledningen fra transportsektoren, cirkulær økonomi og bæredygtige fødevarer, ligesom det skal sikres, at skattereglerne understøtter klimaambitionerne. Endeligt vil der i den europæiske grønne aftale være fokus på håndhævelse og implementering af relevant lovgivning inden for blandt andet klima, energi og miljø.

Det forventes, at Kommissionens meddelelse om en europæisk grøn aftale vil have et stort fokus på at transformere EU til en bæredygtig fremtid. Der forventes afsnit om 1) klima, miljø og natur; 2) mainstreaming, finansiering, forskning m.m. og 3) sikring af en fair og socialt balanceret grøn omstilling. De konkrete tiltag under første hovedafsnit forventes inddelt i en række overordnede temaer, så som klimaneutralitet, energi, industri, cirkulær økonomi, byggeri, transport, naturbaserede løsninger og biodiversitet, fødevarer og forurening. Der forventes også at indgå forslag til opjustering af EU's 2030 klimamål fra 40 % til 50-55 % og et nyt EU mål om biodiversitet på formentlig 25-30 % naturbeskyttede områder i EU som et hele.

Det andet hovedafsnit forventes at omhandle blandt andet mainstream af finansiering og investeringer, pris-signaler, afgifter, statsstøttepolitik, forskning, innovation, uddannelse og digitalisering, mens det tredje afsnit om just transition forventes at blive gennemgående for implementeringen af samtlige tiltag.

Det forventes, at der under afsnittet om cirkulær økonomi vil være fokus på sammenhængen mellem cirkulær økonomi og klimatiltag til at understøtte EU's omstilling til klimaneutralitet i 2050. Dette forventes blandt andet at indeholde en langsigtet strategi for europæisk industri samt fokus på affaldshåndtering, genanvendelse og forebyggelse og begrænsning af affaldsproduktion. Der forventes også en opfølgning på 2018-plaststrategien med særlig indsats på mikroplastområdet, krav til emballager og bionedbrydeligt plast. Det forventes også at indeholde muligheden for at udvikle bæredygtigt produkt-initiativ med et helt særligt fokus på "Product Environmental Footprint", en grønning af informations- og kommunikationsteknologisektoren, fokus i ecodesign på energieffektivitet og cirkularitet og promovning af udvidet producentansvar. Endeligt forventes afsnittet om cirkulær økonomi at fremhæve grønne offentlige indkøb og behovet for at styrke EU's Ecolabel samt på at fremlægge en ny handlingsplan for cirkulær økonomi i første halvår af 2020.

På byggeområdet vil der forventeligt blive fokuseret på at udarbejde principper for at forbedre cirkularitet i design og i nye og renoverede bygninger samt at revidere byggevarerforordningen. Det forventes, at temaet om en smart og sikker nulemissions-mobilitet indeholder en omfattende strategi for bæredygtig mobilitet i 2020 samt bæredygtighedskriterier for batterier.

Temaet om natur og biodiversitet vil forventeligt have fokus på promovning af naturbaserede løsninger. Dette betyder formentligt en klimatilpasningsstrategi i 2021, en naturgenopretningsplan, genopretning af nedbrudte skove med fokus på de nationale strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, en evaluering af klimaregulering med indvirkning på land- og skovbrug med henblik på at leve op til EU's klima- og biodiversitetsambitioner, en skovretableringsplan for Europa samt tiltag til støtte for afskovningsfrie værdikæder. Der forventes en strategisk vision for biodiversitet allerede i februar 2020 efterfulgt af konkrete handlinger og delmål, og at biodiversitet mainstreames på tværs af sektorer. EU's medlemslande vil forventeligt skulle udvikle nationale forpligtelser og blive enige om monitorerings- og evalueringsmekanismer. Kommissionen vil forventeligt sætte et ambitiøst mål for 2030 for beskyttelse af land- og vandområder samt målsætninger for at forbedre og retablere ødelagte økosystemer. Endeligt forventes temaet også at fremhæve brugen af "lavrisiko, ikke-kemiske"-alternativer til pesticider i landbruget samt en bæredygtig fiskeripolitik.

Afsnittet om en "jord-til-bord"-strategi vil fokusere på udviklingen af et fair, sundt og miljøvenligt fødevarer-system. Det forventes, at en betydelig del af landbrugspolitikens budget skal bidrage til klima-mainstreaming, og at en del af landdistriktsmidlerne skal gå til klima- og miljørelaterede målsætninger. Der vil formentligt også komme krav til den nationale gennemførelse af landbrugspolitikken om promovning af bæredygtig praksis og eco-schemes. Det forventes også, at Kommissionen i 2020 vil udarbejde en hvidbog med blandt andet alternativer til pesticider, nye forædlingsteknikker, forbrugerinformation og reduktion af madspild.

Endeligt forventes det, at den europæiske grønne aftale vil indeholde et tema om nul-forurening, hvor de store områder så som luft, vand og støj vil blive adresseret. Her vil der på luftområdet være fokus på styrket sammenhæng mellem EU og WHO's grænseværdier, monitorering i byer og fremme af offentlig transport. På vandområdet forventes et særligt fokus på skadelige forureningskilder, såsom mikroplast og farmaceutiske produkter. Kommissionen forventes på kemikalieområdet at præsentere en strategi for bæredygtig anvendelse af kemikalier med særligt fokus på hormonforstyrrende stoffer samt at evaluere reguleringen for bedre at kunne håndtere kombinationseffekter og meget persistente kemikalier. Endeligt forventes en evaluering af, hvordan EU bedre kan bruge agenterne og forskningsinstitutioner.

8. miljøhandlingsprogram

Det nuværende 7. miljøhandlingsprogram udløber med udgangen af 2020, og et nyt program skal vedtages i god tid for at være gældende i umiddelbar forlængelse heraf. Det forventes fra Rådet, at et 8. miljøhandlingsprogram fremlægges senest i begyndelsen af 2020. Det vides endnu ikke, om den europæiske grønne aftale ændrer på, hvorvidt og hvornår Kommissionen fremlægger udkast til et nyt miljøhandlingsprogram.

Det 7. miljøhandlingsprogram indeholder en vision for 2050, hvori det understreges, at vi i år 2050 lever et godt liv inden for Jordens økologiske grænser. Det har ni prioriterede områder, heraf tre tematiske prioriteter, som er, 1) at beskytte, bevare og forbedre Unionens naturkapital, 2) at omstille Unionen til en ressourceeffektiv, grøn og konkurrencedygtig lavemissionsøkonomi, og 3) at beskytte EU's borgere mod miljørelaterede belastninger og risici for deres sundhed og trivsel. Derudover har det 7. miljøhandlingsprogram et betydeligt fokus på implementering af miljølovgivningen i medlemsstaterne. I Kommissionens evaluering om det 7. miljøhandlingsprogram fra maj 2019 konkluderes det, at visionen og de prioriterede temaer fortsat er centrale, og at programmet har været et vigtigt styringsværktøj, der har medført mere stringent og effektiv lovgivning på miljøområdet og øget forståelsen af klima- og miljøbeskyttelses betydning for grøn vækst, klodens sundhed og menneskers livskvalitet.

Rådet vedtog i oktober 2019 en række rådskonklusioner om det 8. miljøhandlingsprogram for at understrege sine ønsker til et ambitiøst og fokuseret forslag til det 8. miljøhandlingsprogram fremlagt senest i begyndelsen af 2020. Det skal i overensstemmelse med 2050-visionen fra det 7. miljøhandlingsprogram indeholde mål, der skal nås inden 2030, og programmet skal være den miljømæssige søjle i EU's implementering af verdensmålene. Kommissionen opfordres blandt andet til at indarbejde monitoreringsmekanismer i det nye

program for at sikre ejerskab og tydelige og målbare resultater. Rådet understreger behovet for bedre implementering og håndhævelse af EU lovgivning, og at det nye program skal adressere god miljøforvaltning og arbejde for at udnytte synergien mellem de forskellige miljøpolitikker. Der bør desuden ske en bedre integration af miljø- og klimaaspekter i EU's lovgivning og sikres mere bæredygtig finansiering.

I forhold til det nye programs tematiske prioriteter understreger Rådet vigtigheden af borgernes sundhed og dermed minimering af kontakt med skadelige stoffer. Rådet understreger behovet for en hurtigere overgang til en ressourceeffektiv, cirkulær, giftfri og klimaneutral økonomi, og at EU's andre politikområder understøtter dette, hvorfor Kommissionen også opfordres til at udarbejde en ny handlingsplan for cirkulær økonomi. Kommissionen opfordres også til at sikre, at det nye program er i overensstemmelse med Paris-aftalen og med EU's kommende strategi for en klimaneutral økonomi. Endeligt understreges på naturområdet behovet for akut handling i forhold til at beskytte og genoprette biodiversitet, økosystemservicer, ansvarlig jordforvaltning og naturbaserede løsninger. Rådet ønsker en opdateret EU biodiversitetsstrategi med ambitiøse og målbare målsætninger og biodiversitet indarbejdet på tværs af sektorpolitikker. Endeligt ønsker Rådet blandt andet også, at EU promoverer sine værdier og sine miljøstandarder internationalt og beskytter sine standarder og sikrer, at handelspolitikken er i overensstemmelse med EU's værdier for bæredygtig udvikling.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har den 28. november 2019 vedtaget en resolution, hvori der erklæres klima- og miljøkrise. Europa-Parlamentet opfordrer i resolutionen Kommissionen, medlemsstaterne og alle globale aktører til at igangsætte den nødvendige konkrete handling, der skal til for at bekæmpe og begrænse krisen, før det er for sent, opfordrer Kommissionen til at analysere klima- og miljøkonsekvenserne ved al relevant lovgivning og budgetforslag og sikre, at de er i overensstemmelse med målsætningen om at begrænse de globale temperaturstigninger til under 1,5 grader, og at de ikke bidrager til biodiversitetstab.

Europa-Parlamentet vil sammen med Rådet skulle vedtage det 8. miljøhandlingsprogram.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er omfattende dansk lovgivning på miljø- og klimaområdet.

Konsekvenser

Drøftelserne om den fremtidige miljø- og klimapolitik i EU har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser eller konsekvenser for beskæftigelsen, arbejdsmarkedet, ligestilling, miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse.

Konsekvenser af forslag fremsat af Kommissionen om den fremtidige miljø- og klimapolitik vil blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil.

Høring

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget.

Dansk Industri ønsker en ambitiøs holdning til EU's fremtidige miljøpolitik. Dansk Industri minder om EU's kommende industripolitik, hvor man bør fremme fokus på energi- og miljøteknologier. Danmark bør i disse forhandlinger stille med grønne forslag, som eventuelt også kan indgå som bæredygtighedskrav i handelsaftaler. Dansk Industri stiller spørgsmålstegn ved merværdien af et 8. miljøhandlingsprogram, og man finder, at fokus bør være på en grøn europæisk aftale.

Danmarks Naturfredningsforening finder det centralt med såvel EU's grønne aftale og EU's kommende miljøhandlingsprogram, og ønsker, at man arbejder for en ambitiøs grøn omstilling i EU. Danmarks Naturfredningsforening konstaterer, at den grønne aftale har den fordel, at den er mere tværgående og går på tværs af sektorer end miljøhandlingsprogrammet. Miljøhandlingsprogrammet forpligter dog i højere grad de politiske aktører. Danmarks Naturfredningsforening efterspørger konkret stillingtagen til elementerne i den grønne aftale. Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at man i EU udfaser miljøskadelige subsidier. Endeligt foreslås det i forhold til biodiversitet, at de rådskonklusioner om biodiversitet, der er under forhandling, anvendes som udgangspunkt. Herudover kunne der også arbejdes for et kommende 30% mål for beskyttede områder på linje med de konkrete klimamål.

Rådet for Grøn Omstilling opfordrer til, at man bruger den europæiske grønne aftale til et nybrud i europæisk miljøpolitik. Man forholde sig til Europa-Parlamentets erklæring om akut klimakrise. Rådet for Grøn Omstilling foreslår også, at man bruger forstærket samarbejde om for eksempel økonomiske virkemidler for at undgå, at kravet til enstemmighed i Rådet stopper grønne afgifter. Der bør fokus på statsstøttepolitik, der nævnes som et underemne i den grønne aftale, hvor der bør arbejdes for at stoppe miljøskadelige subsidier i EU så vel som indenlands, som for eksempel rabatter på diesel til landbruget og firmabiler. Rådet for Grøn Omstilling støtter også en styrkelse af offentlige grønne indkøb med mere effektfulde virkemidler. Rådet bemærker, at det kan misforstås, at klimapolitikken skal gennemføres så omkostningseffektivt som muligt.

Dansk Byggeri hæfter sig ved det store fokus på cirkulær økonomi i den kommende grønne aftale og påpeger, at de forventede tiltag kan give store omvæltninger for affaldssektoren. Det bemærkes hertil, at dansk byggeri er Danmarks største affaldsproducent af oftest mineralt affald, der ikke kan brændes. Dansk Byggeri bemærker også, at det ikke er tydeligt, hvad begrebet cirkulært design dækker over.

92-gruppen fremhæver behovet for et 8. miljøhandlingsprogram i tillæg til en europæisk grøn aftale. Man skal se det som en mulighed for at øge ambitionsniveauet på miljøområdet. 92-gruppen deler bekymringen i forhold til, at klimapolitikken skal gennemføres så omkostningseffektivt som muligt. Endeligt fremhæver 92-gruppen også en bekymring om, at EU udskyder de nationale klimaplaner, så de godkendes for tæt på næste klima-COP, og opfordrer til, at rejse dette over for Kommissionen.

WWF Verdensnaturfonden støtter en balance mellem den europæiske grønne aftale og det 8. miljøhandlingsprogram. WWF støtter, at der er behov for en ambitiøs grøn aftale. Desuden understreger WWF, at der bør anlægges en nul-tolerancepolitik over for de lande, der ikke implementerer miljølovgivning. Endvidere mener WWF, at økonomiske støtte til aktiviteter, der skader klimaet og miljøet, skal fjernes.

Dansk Energi henviser til deres oplæg "10+1 forslag til en styrket energi- og klimapolitik i EU" fra maj 2019 med 11 anbefalinger til EU's klima- og energipolitik. Anbefalingerne drejer sig om: 1) Sæt en slutdato for netto-udledning af drivhusgasser. 2) Øg EU's 2030-klimamål til mindst 55 %. 3) Sikre en robust og stabil pris på udledning af CO₂. 4) Accelerér udbygningen af vedvarende energi. 5) Sæt turbo på udbygning af det trans-europæiske elnet. 6) Færdiggør det indre marked for energi. 7) Omlæg energiforbruget i transportsektoren. 8) Effektiviser bygninger og industri gennem intelligente løsninger. 9) Gør rammerne for de lokale elnet klar til fremtiden. 10) Reducer drivhusgasser gennem markedsbaseret sektorkobling. 11) Reparér EU's klima-regnemaskine.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre medlemsstaters holdninger til drøftelsen.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen byder den nye Kommissions fokus på den grønne dagsorden som en af de vigtigste prioriteter velkommen og ser frem til præsentationen af Kommissionens europæiske grønne aftale.

Regeringen støtter Kommissionens udmeldinger om en mere ambitiøs klimadagsorden i EU. EU skal vise globalt lederskab for at løse klimaudfordringerne og sikre opfyldelsen af Parisaftalens målsætning.

Regeringen lægger stor vægt på, at EU hurtigst muligt vedtager et mål om klimaneutralitet senest i 2050. For at opnå klimaneutralitet i EU senest i 2050 skal der igangsættes en omfattende klimaindsats på tværs af alle relevante sektorer. Dette skal blandt andet gøres på baggrund af forskning, udvikling og demonstration af innovative, bæredygtige og omkostningseffektive teknologier og løsninger samt europæiske politikker, der kan understøtte den grønne omstilling. Regeringen finder endvidere, at EU's klimamål for 2030 skal hæves fra mindst 40 % til mindst 55 % reduktion af drivhusgasudledninger i 2030 i forhold til 1990-niveau, hvilket skal indfris så omkostningseffektivt som muligt.

Regeringen finder det vigtigt, at EU er et forbillede for resten af verden i forhold til en ambitiøs og effektiv miljø- og klimapolitik. Regeringen finder det ligeledes vigtigt, at EU har en samlet strategi for at sikre en grøn omstilling, borgernes sundhed og velfærd, den biologiske mangfoldighed og en bæredygtig udvikling. Regeringen finder det endvidere vigtigt, at synergier mellem miljøpolitiske mål opnås, og at miljø- og klimahensyn indarbejdes i EU's andre politikker.

Regeringen finder det vigtigt, at der er synergi mellem Kommissionens europæiske grønne aftale og et 8. miljøhandlingsprogram fra 2021-2030 vedtaget af Rådet og Europa-Parlamentet gennem den almindelige lovgivningsprocedure. Regeringen finder fortsat visionen for 2050 fra det 7. miljøhandlingsprograms vision relevant og støtter, at denne fortsættes i det 8. miljøhandlingsprogram.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.